

La papada del porc

(ALDC, VI, 1432. La papada del porc)

L'enunciat designa la 'carnositat de sota del coll del porc'.

Papada (*papades* 178) és un der. de *pap* 'part compresa entre la barba i el coll' 58, 63, 95, postverbal de PAPPARE 'menjar' (en llenguatge infantil), força documentat en val. (Ros, 1764; Sanelo, 1802; Fuster, 1827; Lamarca, 1839; Escrig, 1851; Pla, 1880); der. *papera* 35, 91, 98, 108, 115, 120, 137, amb el suf. *-era*, de caràcter localitzador (com *musclera*); *paparro* 147, amb el suf. augmentatiu *-arro*, potser d'origen ibèric, com *caparro*; *papida* 120, var. de *papada*, amb canvi de suf., potser ajudat de l'homonimització formal amb *pepida* 'malaltia de les gallines' (< *PIPITA < PITUÏTA).

Barballera (Esteve *et al.*, 1803) és un der. de *barballa*, compost de *barba* 53, 113 (< BARBA; veg. *sotabarba* 58, 64, 69 i el dim. *sotabarbó* 103) i els suf. *-all*, col·lectiu (com *brancall*), i *-era* (< -ARIA); var. *barbillera* 106, 107, 111, amb tancament de [e] > [i] per assimilació a la palatal [ʎ]; *barbada* 145, amb el suf. col·lectiu intensiu *-ada* (< -ATA), com *nuvolada*; *marmallera* 38, 39, 56, de *barballera*, per equivalència acústica B = M (cf. Veny, 1986 b).

Galtera (*galteres* 18, 30, 42, *galter* 127) és un der. de *galta* (*galtes* 50) (< *gauta*, del preromà *GAUOTA [DECat]) amb el suf. *-era* o *-er* (cf. *barballera*), com *galtot* 73, 79 (*galtots* 75), format amb el suf. augmentatiu *-ot* (< -OTTU).

Ganya 89, d'origen incert, designa, a més de 'brànquia de peix', 'galta' i presenta les var. *ganyells* 70, 71, 77, *ganyels* 77, per dissimilació.

Golar (s. XIX) deriva de *gola* (< GŮLA), amb el suf. locatiu *-ar* (< -ARE), com *campanar*, mentre que *golera* 87, 100 ha rebut el suf. *-era* (cf. *barballera*); per a testificacions d'escriptors rossellonesos, veg. Verdaguer, 2002.

Gorgil prové de *gorja* (s. XIV) 133, 146, pres del fr. *gorge* (< llat. vg. GŮRGA), amb el suf. *-il* (< -ILE), de

locació, com *fogueril*; més der. de *gorja*: *gorgera* 101, 105, 123, *gorxera* 90, 93, amb solució apitxada (cf. per al suf. *barballera*); *garjolim* 43, amb dissimilació de vocals (< *gorjolim) i addició del suf. intensiu *-im* (< -IMEN), com *plugim*. *Gorga* 78, 80, 82 és el der. genuí de GŮRGA.

Galamó 76, 81 (var. *gu[e]lamó* 76, de Sineu) sembla un encreuament de *gala* 'cassanella del roure, vèrtoles' (< GALLA) amb *gam* o *gamadura* 'tipus de malaltia' (DECat).

També trobem altres referències: *a*) al coll i a la seva tovor: *coll* 23, 36, 48, 86 (< COLLUM); *quarter del coll* 6, der. de *quart* (veg. mapa 887); *bescollera* 27, der. de *bescoll* < *batcoll* (veg. mapa 899); *gargamella* 47, d'una arrel onomatopeica GARG- (veg. mapa 899), amb el der. augmentatiu *gargamellot* 74; *cansalada del coll* 51, 60, *cansalada de sota el coll* 54, *cansalada de papada* 167 (*cansalada*, veg. mapa 886); *ventresca* 20, 23, 28 (veg. mapes 879, 880 i 886); *molsa del coll* 99, potser del llat. fràncic MUSSŪLA; *b*) al seu regruix i solc que van alternant-se: *sacsos* 114, der. de l'onomatopeic *sacsar*; *c*) a la prominència del llavi inferior: *morro de baix* 40, der. de MURR- 'posició botzinaire dels llavis'; *d*) a la ferida que s'hi fa en matar-lo (*degolladures* 94, der. de DECOLLARE) o a la mandíbula (*barriques* 34, *barrilla* 22, 29, der. de *barra* < preromà). *Verrada* 59 al·ludeix al caràcter més pronunciat de la papada del verro (*verro* < VĚRREM; veg. mapa 802).

Des d'un angle geolingüístic, *barballera* ocupa gran part del Principat, mot compartit amb punts de *galtera* (a més del mall.) i de *gorgil*, i amb *papada*, que es prolonga, d'una manera compacta, per tot el val. al qual s'ha d'afegir el men. i l'eiv. *Golar* s'estén pel ross. i podria ser un occitanisme.

Són mots normatius *papada*, *barballera*, *galamó*, des del DOrt, 1917.